

Til kommuner og privatpersoner

Rekkevidden av kommunenes myndighet til å behandle søknader om fritak fra plikt til opplæring og prøver etter integreringsregelverket

Introduksjonsloven kapittel 4 og integreringsloven kapittel 6 gir enkelte personer plikt til å delta i opplæring i norsk og samfunnskunnskap. Enkelte har i tillegg plikt til å gjennomføre prøver i norsk og samfunnskunnskap.

Personer kan søke om fritak fra plikt til opplæring og prøver, enten på bakgrunn av dokumenterte kunnskaper eller på bakgrunn av særlige helsemessige eller andre tungtveiende årsaker. Etter integreringsloven § 30 skal kommunen «treffe vedtak om og sørge for opplæring i norsk og samfunnskunnskap til personer som omfattes av § 26 første og tredje ledd, og som er folkeregistrert i kommunen». Etter introduksjonsloven § 17 tredje ledd skal personer som ønsker fritak «søke kommunen om fritak fra plikt til opplæring i norsk eller samfunnskunnskap etter leddet her». For å sikre likebehandling mellom kommunene er det viktig at kommunene behandler søknader om fritak i samsvar med regelverket.

Muligheten til å søke om fritak fra plikt til opplæring og prøver gjelder likevel bare så lenge søkeren har en plikt etter integreringsregelverket, da det er plikten etter integreringsregelverket som gir kommunen hjemmel for å innvilge eller avslå et fritak fra opplæring og prøver. Hvor lenge plikten til opplæring og prøver varer for den enkelte avhenger av flere faktorer, blant annet personens alder når hen fikk oppholdstillatelse eller ankom Norge, tidspunktet personen fikk plikten, hvilken plikt det gjelder og personens nåværende alder.

Når kommunen mottar en søknad om fritak fra plikt til opplæring og prøver etter integreringsregelverket, må kommunen først vurdere om søkeren fremdeles har plikt til opplæring og prøver etter integreringsregelverket.

Hvis søkeren har en plikt til opplæring eller prøver så må kommunen behandle søknaden, og fatte et vedtak hvor de enten innvilger eller avslår søknaden om fritak. Dette gjelder selv om kommunen ikke lenger må tilby personen opplæring.

Dersom søkeren aldri har hatt en plikt eller ikke lenger har en plikt kan kommunen ikke realitetsbehandle en søknad om fritak fra opplæring eller prøver. Dette gjelder selv om søkeren opplever at UDI har etterspurt et slikt vedtak fra kommunen. I disse tilfellene må kommunen avvise å behandle søknaden om fritak. Hvis kommunen likevel fatter et slikt vedtak om fritak, vil vedtaket være ugyldig. Har søkeren spørsmål om hvordan dette påvirker søknader om permanent oppholdstillatelse eller statsborgerskap må spørsmålenes rettes til UDI.